

Міністерство освіти і науки України
Жовтоводський промисловий фаховий коледж
Дніпровського національного університету ім. О. Гончара
Циклова комісія економічних дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник директора з навчально-
виховної роботи

_____ А.І.Кондратенко

«__» _____ 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Економіка підприємства
(шифр і назва навчальної дисципліни)

галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

спеціальність: 051 «Економіка»

2021-2022 навчальний рік

РОБОЧА ПРОГРАМА Економіка підприємства для студентів

галузі знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

спеціальності: 051 «Економіка»

РОЗРОБНИК: Хавренко Віта Валеріївна, викладач економічних дисциплін,
спеціаліст вищої категорії

Робочу програму схвалено на засіданні циклової комісії економічних дисциплін

Протокол від «_____» _____ 2021 року №_____

Голова циклової комісії _____ Фецяк О.В.
(підпис) (прізвище, ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни		
		денна форма навчання		
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: <u>05 Соціальні та поведінкові науки</u> (шифр і назва)	Нормативна (за вибором)		
Модулів –	Спеціальність: <u>051 "Економіка"</u>	Рік підготовки		
Змістових модулів – 9		2-й	-й	-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____		Семестр		
Загальна кількість годин – 90		1-й	-й	-й
		Лекції		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 1	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>фаховий молодший бакалавр</u>	44 год.	год.	год.
		Практичні		
		24 год.	год.	год.
		Семінарські		
		год.	год.	год.
		Лабораторні		
		- год.	год.	год.
		Самостійна робота		
		20 год.	год.	год.
		Індивідуальні завдання:		
2 год.				
Вид контролю:				

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 78/22

2 Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Економіка підприємства» є надання теоретичних знань і практичних навичок з прикладної економіки, організації та результативності господарювання на рівні первинної ланки суспільного виробництва.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Економіка підприємства» є вивчення теорії та практики діяльності підприємства, управління ним у конкурентному середовищі; формування вмінь ефективного використання ресурсного і виробничо-господарського потенціалу; забезпечення розширеного самовідтворення на основі інвестиційно-інноваційної моделі розвитку суб'єкта підприємництва .

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати: теорію і практику господарювання на рівні підприємства, формування і використання виробничого потенціалу, взаємодію всіх видів ресурсів, організацію і ефективність господарської та інших видів діяльності.

вміти: творчо підходити до прийняття управлінських рішень з економіки; обґрунтувати структуру і напрямки діяльності підприємства, розробляти і організувати плани його розвитку, аналізувати і узагальнювати результати виробничо-господарської і комерційно-фінансової діяльності, пропонувати ефективні заходи господарювання і контролювання їх здійснення при зміні ситуації у ринковому середовищі.

3 Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1 Підприємство в сучасній системі господарювання

Вступ Зміст та завдання дисципліни, її взаємозв'язок з іншими науками, напрямки розвитку.

***Тема 1.1** Поняття суб'єкта господарювання та правові основи його функціонування. Види та організаційно-правові форми об'єднань підприємств (організацій)*

Поняття підприємства як організаційно виокремлено та економічно самостійної первинної ланки виробничої сфери. Місія й різноманітні цілі підприємства. Головні напрямки діяльності підприємства. Основні правові акти, які регулюють діяльність підприємств. Статут підприємства. Колективний договір.

Класифікація підприємств та її практичне значення. Інтеграційні форми підприємств та організацій. Форми добровільного й інституційного об'єднання підприємств і організацій (асоціації, консорціуми, концерни, корпорації, фінансово-промислові групи, холдинги тощо). Мета їх створення, особливості діяльності.

***Тема 1.2** Порядок створення підприємства*

Початковий етап створення власного підприємства. Документальне оформлення підприємницької діяльності. Керування створеним підприємством. Припинення діяльності підприємств бізнесу.

***Тема 1.3** Управління підприємствами. Сутність управління, сучасні принципи і функції управління*

Сутність та концепції процесу управління на підприємстві. Функції управління та їх характеристика.

***Тема 1.4** Методи управління діяльністю підприємств*

Методи і моделі управління. Сутність методів управління. Типи методів управління. Характеристика економічних методів управління. Сутність соціально-психологічних методів управління. Сутність організаційних методів. Сутність регламентних та розпорядчих методів управління. Вплив методів управління на окремих працівників та колектив в цілому.

Тема 1.5 Організаційна і виробнича структура підприємств

Сутність організаційної структури управління. Види зв'язків, що виникають в процесі спілкування. Типи організаційних структур управління. Виробнича структура підприємства та її характеристика. Принципи формування ефективної виробничої структури підприємства.

Змістовий модуль 2 Трудові ресурси

Тема 2.1 Трудові ресурси підприємства. Поняття, класифікація та структура персоналу . Кадрова політика і система управління персоналом

Поняття, класифікація і структура персоналу. Визначення термінів «трудові ресурси», «персонал», «кадри», «трудовий колектив». Окремі категорії персоналу підприємства. Методичні основи визначення чисельності окремих категорій персоналу. Чинники, що впливають на розрахункову чисельність окремих категорій персоналу. Обґрунтування раціонального співвідношення різних категорій персоналу підприємства (організації). Показники руху персоналу.

Кадрова політика і система управління персоналом. Принципи формування структури персоналу. Джерела набору кадрів. Підготовка та перепідготовка кадрів. Загальна характеристика процесу оцінки персоналу.

Тема 2.2 Визначення чисельності окремих категорій працівників

Порядок складання балансу робочого часу. Методичні основи визначення чисельності окремих категорій персоналу. Розрахунок показників руху персоналу. Визначення чинників, що впливають на розрахункову чисельність окремих категорій персоналу.

Тема 2.3 Продуктивність праці персоналу. Мотивація трудової діяльності

Продуктивність праці як економічна категорія. Показники рівня продуктивності праці персоналу. Трудомісткість та її види. Виробіток і методи його виміру. Організаційні фактори зростання продуктивності праці. Соціально-економічні фактори впливу на продуктивність праці. Резерви зростання продуктивності праці та їх використання. Мотивація праці, як одна з найважливіших функцій менеджменту. Поняття мотиву та мотиватора.

Тема 2.4 Сучасна політика оплати праці . Основи організації оплати праці

Сутність заробітної плати. Характеристика основної заробітної плати. Характеристика додаткової заробітної плати. Інші заохочувальні та компенсаційні виплати. Види заробітної плати. Функції заробітної плати.

Тарифно-посадова система оплати праці персоналу підприємства (організації). Основні елементи тарифної системи: тарифно-кваліфікаційні довідники робіт і

професій робітників, кваліфікаційні довідники посад керівників, спеціалістів і службовців, тарифні сітки та ставки і схеми посадових окладів, або єдина тарифна сітка.

Тема 2.5 *Форми та системи оплати праці. Організація преміювання персоналу*

Погодинна система оплата праці. Контрактна система оплата праці. Відрядна система оплати праці. Акордна системи оплати праці.

Основні принципи формування системи преміювання персоналу. Обґрунтування розміру премій. Організація преміювання окремих категорій персоналу.

Тема 2.6 *Норми праці*

Поняття норми праці. Види норм. Методи встановлення норм.

Тема 2.7 *Планування продуктивності та оплати праці*

Розрахунок продуктивності праці на підприємствах. Методика розрахунків плану підвищення продуктивності праці під дією основних техніко-економічних чинників. Розрахунок основної та додаткової заробітної плати працівників за погодинної і відрядної форм оплати праці. Розрахунок заробітної плати бригади. Розрахунок додаткової потреби в персоналі.

Змістовий модуль 3 Капітал. Виробничі фонди підприємства та нематеріальні активи

Тема 3.1 *Сутність, види і функції капіталу*

Поняття капіталу. Джерела фінансування капітальних вкладень. Функції та види капіталу.

Тема 3.2 *Склад і структура основних фондів. Оцінка ОФ*

Виробничі засоби підприємства. Склад і структура основних фондів підприємства. Видова класифікація основних фондів. Порядок оцінки основних фондів.

Тема 3.3 *Знос та амортизація ОФ. Показники ефективного використання основних фондів*

Фізичне (матеріальне) і техніко-економічне (моральне) спрацювання основних засобів. Сутність процесу амортизації основних засобів. Визначення норм амортизаційних відрахувань. Методи нарахування амортизації. Загальні та часткові

показники ефективності використання основних засобів. Їх характеристика та порядок розрахунку. Оцінка ефективності використання ОФ.

Тема 3.4 Відновлення основних фондів

Ремонт основних фондів. Види ремонтних робіт. Модернізація ОФ.

Тема 3.5 Виробнича потужність підприємства. Методи визначання потужності

Поняття «виробнича потужність підприємства». Види виробничої потужності. Методи визначення потужності. Обґрунтування виробничої програми виробничою потужністю.

Тема 3.6 Розрахунок показників використання та відтворення основних фондів

Розрахунок основних та часткових показників використання ОФ. Розрахунок амортизаційних відрахувань, фізичного і морального зносу.

Тема 3.7 Оборотні фонди та їх класифікація. Структура оборотних засобів. Джерела формування оборотних засобів

Поняття та джерела формування оборотних коштів. Склад і структура оборотних фондів. Власні та залучені оборотні кошти підприємства. Складові елементи оборотних засобів. Виробничо-технологічна (стадійна) структура оборотних засобів.

Тема 3.8 Нормування оборотних засобів. Показники оборотності та їх значення

Норми витрат матеріальних ресурсів та їх класифікація. Техніко-економічне обґрунтування норм витрат матеріальних ресурсів. Характеристика методів нормування матеріальних ресурсів. Нормативи оборотних коштів та їх розрахунок. Раціональне та економне використання оборотних фондів. Система показників оцінювання ефективності використання оборотних фондів. Показники та шляхи ефективного використання оборотних коштів та прискорення їхнього обороту.

Тема 3.9 Визначення потреби в оборотних засобах

Розрахунок показників та шляхів ефективного використання оборотних коштів та прискорення їхнього обороту. Оцінка ефективності використання оборотних коштів виробничих підприємств.

Тема 3.10 Нематеріальні ресурси та активи. Оцінка вартості та амортизація нематеріальних активів

Поняття нематеріальних ресурсів. Види нематеріальних ресурсів.
Характеристика нематеріальних ресурсів. Поняття та класифікація нематеріальних активів.

Визнання нематеріальних активів. Оцінка нематеріальних активів.
Амортизація нематеріальних активів.

Змістовий модуль 4 Інноваційно-інвестиційна діяльність підприємства

Тема 4.1 Поняття, склад і структура інвестицій. Джерела фінансування виробничих інвестицій

Поняття інвестиційних ресурсів, їх види і класифікація. Обчислення необхідного обсягу виробничих інвестицій. Джерела фінансування виробничих інвестицій. Методи і способи оцінки ефективності інвестиційних проектів.

Тема 4.2 Характеристика інноваційної діяльності. Напрями розвитку

Зміст, види і напрямки інноваційної діяльності. Інноваційний потенціал підприємства і показники його оцінки. Напрямки підвищення ефективності здійснення інноваційної діяльності на підприємстві.

Тема 4.3 Оцінка економічної ефективності виробничих інвестицій

Змістовий модуль 5 Система планування на підприємстві

Тема 5.1 Сутність, напрями та етапи планування. Функції планування. Принципи планування. Види планів на підприємстві

Планування як наука. Предмет, об'єкти і методи дослідження. Планування як функція управління. Етапи планування. Методологія та принципи планування. Нормативна база планування.

Функціонування системи планування на підприємстві. Сутність плану. Різновиди планів та їх комплекси. Зміст поточних планів та організація їх розробки.

Змістовий модуль 6 Організація виробництва та його обслуговування

Тема 6.1 Структура та принципи організації виробництва. Організаційні типи виробництва

Виробнича діяльність та її складові. Організація виробництва та її завдання. Сутність виробничого процесу. Його види. Класифікація виробничих процесів.

Характеристика одиничного типу виробництва. Характеристика серійного типу виробництва. Характеристика масового типу виробництва. Нетрадиційні типи виробництва.

Тема 6.2 *Виробничий цикл, його характеристика та структура*

Поняття виробничого циклу. Характеристика складових виробничого циклу. Поняття операційного та технологічного циклу. Особливості пересування предметів праці за операціями. Шляхи скорочення виробничого циклу.

Тема 6.3 *Методи організації виробництва. Розрахунок основних параметрів потокової лінії*

Характеристика методів організації виробництва. Потоковий метод як високоефективний метод організації виробничого процесу. Розрахунок основних параметрів потокової лінії.

Тема 6.4 *Виробнича інфраструктура. Поняття, види та значення інфраструктури*

Інфраструктура підприємства. Її види. Загальна характеристика системи технічного обслуговування. Характеристика ремонтного, інструментального, транспортного, енергетичного та складського господарства.

Тема 6.5 *Соціальна інфраструктура та соціальна діяльність підприємства. Відтворення та розвиток інфраструктури*

Соціальна інфраструктура підприємства. Соціальна діяльність. Капітальне будівництво та його планування. Проектування об'єктів. Способи здійснення будівельно-монтажних робіт.

Змістовий модуль 7 **Продукція: сутність, різновиди і конкурентоспроможність**

Тема 7.1 *Сутність продукції. Виробнича програма підприємства. Планування обсягів виробництва продукції*

Поняття та класифікація продукції. Вимірники обсягу продукції. Основне завдання виробничої програми. Методика складання виробничої програми. Планування обсягів виробництва продукції.

Тема 7.2 *Стандартизація та сертифікація продукції (послуг). Державний нагляд за якістю та внутрішньовиробничий технічний контроль*

Економічний механізм управління якістю продукції. Стандартизація продукції. Сертифікація продукції, її роль а забезпеченні якості продукції. Державний нагляд за якістю продукції.

Тема 7.3 *Матеріально-технічне забезпечення виробництва. Якість і конкурентоспроможність продукції (послуг)*

МТЗ підприємства. Критерії вибору постачальника. Поняття якості та конкурентоспроможності. Система загальних показників визначення якості продукції.

Змістовий модуль 8 Витрати підприємства

Тема 8.1 *Поняття і види собівартості продукції. Групування витрат. Класифікація витрат*

Економічний зміст витрат. Класифікація витрат. Постійні та змінні виробничі витрати. Собівартість і її структура. Групування витрат за економічними елементами та калькуляційними статтями. Класифікація калькуляційних статей. Основні завдання, зміст і порядок визначення собівартості продукції за умов ринку. Калькулювання собівартості окремих видів робіт і продукції.

Тема 8.2 *Принципи складання кошторисів витрат. Джерела і шляхи зниження собівартості*

Структура кошторису витрат. Сутність і призначення кошторису витрат на підприємстві. Складання кошторису витрат на виробництво і реалізацію продукції. Послідовність складання і узагальнення кошторису за напрямками його діяльності. Структура та порядок визначення кошторисних витрат.

Планування зниження собівартості продукції. Групи факторів, що впливають на рівень і динаміку собівартості продукції. Основні джерела (резерви) зниження собівартості в галузевій економіці. Шляхи зниження собівартості продукції.

Тема 8.3 *Економічний зміст і функції ціни. Методи ціноутворення*

Ціна, як економічна категорія. Фактори зниження та росту цін. Функції ціни. Види цін. Цінова політика підприємства та методи встановлення цін. Види тарифів. Тарифи на електроенергію.

Тема 8.4 *Розрахунок собівартості та ціни продукції та послуг*

Порядок визначення виробничої і повної собівартості продукції та послуг. Порядок включення ПДВ до ціни продукції та послуг.

Змістовий модуль 9 Фінансово-економічні результати та ефективність діяльності. Антикризова діяльність підприємства

Тема 49 Прибуток підприємства. Поняття і види прибутку

Економічна сутність прибутку підприємства. Формування і використання прибутку. Види прибутку підприємства.

Тема 50 Рентабельність, як узагальнюючий показник ефективності

Рентабельність як показник ефективності діяльності. Визначення показників рентабельності.

Тема 51 Планування прибутковості підприємства

Визначення прибутку підприємства та показників рентабельності.

Тема 52 Фактори підвищення ефективності діяльності підприємства

Ефективність виробництва (діяльності): сутнісна характеристика, вимірювання та чинники підвищення. Загальна і порівняльна ефективність. Показники ефективності використання ресурсів підприємства. Внутрішні та зовнішні чинники підвищення ефективності виробництва (діяльності).

Тема 53 Антикризова діяльність підприємства

Антикризова діяльність підприємства, її суть. Рівні антикризової діяльності. Основні цілі антикризової діяльності підприємства. Заходи антикризової діяльності підприємства. Антикризове управління. Банкрутство підприємства. Банкрутство підприємства, його суть. Причини банкрутства підприємств. Симптоми банкрутства підприємств.

4 Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	денна форма						
	усього	у тому числі					
лек		пр	лаб	інд	с. р	к.р	
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1 Підприємство в сучасній системі господарювання							
Тема 1.1 Поняття суб'єкта господарювання та правові основи його функціонування Види та організаційно-правові форми об'єднань підприємств (організацій)	2	2					
Тема 1.2 Порядок створення підприємства	2					2	
Тема 1.3 Управління підприємствами. Сутність управління, сучасні принципи і функції управління	2	2					
Тема 1.4 Методи управління діяльністю підприємств	2					2	
Тема 1.5 Організаційна і виробнича структура підприємств	2					2	
Всього	10	4				6	
Змістовий модуль 2 Трудові ресурси							
Тема 2.1 Трудові ресурси підприємства. Поняття, класифікація та структура персоналу. Кадрова політика і система управління персоналом	2	2					
Тема 2.2 Визначення чисельності окремих категорій працівників	2		2				
Тема 2.3 Продуктивність праці персоналу. Мотивація трудової діяльності	2	2					
Тема 2.4 Сучасна політика оплати праці. Основи організації оплати праці	2	2					
Тема 2.5 Форми та системи оплати праці Організація преміювання персоналу	2	2					
Тема 2.6 Норми праці	2					2	
Тема 2.7 Планування продуктивності та оплати праці	2		2				
Всього	14	8	4			2	

1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 3 Капітал. Виробничі фонди підприємства та нематеріальні активи							
Тема 3.1 Сутність, види і функції капіталу	2	2					
Тема 3.2 Склад і структура основних фондів Оцінка ОФ.	2	2					
Тема 3.3 Знос та амортизація ОФ. Показники ефективного використання основних фондів	2	2					
Тема 3.4 Відновлення основних фондів	2					2	
Тема 3.5 Виробнича потужність підприємства. Методи визначання потужності	2	2					
Тема 3.6 Розрахунок показників використання та відтворення основних фондів	4		4				
Тема 3.7 Оборотні фонди та їх класифікація. Структура оборотних засобів. Джерела формування оборотних засобів	2	2					
Тема 3.8 Нормування оборотних засобів. Показники оборотності та їх значення	2					2	
Тема 3.9 Визначення потреби в оборотних засобах	2		2				
Тема 3.10 Нематеріальні ресурси та активи. Оцінка вартості та амортизація нематеріальних активів	2	2					
Всього	22	12	6			4	
Змістовий модуль 4 Інноваційно-інвестиційна діяльність підприємства							
Тема 4.1 Поняття, склад і структура інвестицій. Джерела фінансування виробничих інвестицій	2	2					
Тема 4.2 Характеристика інноваційної діяльності. Напрями розвитку	2					2	
Тема 4.3 Оцінка економічної ефективності виробничих інвестицій	2		2				
Всього	6	2	2			2	

1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 5 Система планування на підприємстві							
Тема 5.1 Сутність, напрями та етапи планування. Функції планування. Принципи планування. Види планів на підприємстві	2	2					
Всього	2	2					
Змістовий модуль 6 Організація виробництва та його обслуговування							
Тема 6.1 Структура та принципи організації виробництва. Організаційні типи виробництва	2	2					
Тема 6.2 Виробничий цикл, його характеристика та структура	2	2					
Тема 6.3 Методи організації виробництва. Розрахунок параметрів потокових ліній	2		2				
Тема 6.4 Виробнича інфраструктура. Поняття, види та значення інфраструктури	2	2					
Тема 6.5 Соціальна інфраструктура та соціальна діяльність підприємства. Відтворення та розвиток інфраструктури	2					2	
Всього	10	6	2			2	
Змістовий модуль 7 Продукція: сутність, різновиди і конкурентоспроможність							
Тема 7.1 Сутність продукції. Виробнича програма підприємства. Планування обсягів виробництва продукції.	2	2					
Тема 7.2 Стандартизація та сертифікація продукції (послуг). Державний нагляд за якістю та внутрішньовиробничий технічний контроль.	2	2					
Тема 7.3 Матеріально-технічне забезпечення виробництва. Якість і конкурентоспроможність продукції (послуг).	2		2				
Всього	6	4	2				

1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 8 Витрати підприємства							
Тема 8.1 Поняття і види собівартості продукції. Групування витрат. Класифікація витрат	2	2					
Тема 8.2 Принципи складання кошторисів витрат. Джерела і шляхи зниження собівартості	2	2					
Тема 8.3 Економічний зміст і функції ціни. Методи ціноутворення	2					2	
Тема 8.4 Розрахунок собівартості та ціни продукції та послуг	4		4				
Всього	10	4	4			2	
Змістовий модуль 9 Фінансово-економічні результати та ефективність діяльності. Антикризова діяльність підприємства							
Тема 9.1 Прибуток підприємства. Поняття і види прибутку. Рентабельність, як узагальнюючий показник ефективності	2	2					
Тема 9.2 Планування прибутковості підприємства	2		2				
Тема 9.3 Фактори підвищення ефективності діяльності підприємства	2		2				
Тема 9.4 Антикризова діяльність підприємства	2					2	
Всього	8	2	4			2	
Індивідуальне заняття	2						2
Разом	90	44	24			20	2

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<i>Навчальною програмою не передбачено</i>	
...		

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 2.2 Визначення чисельності окремих категорій працівників	2
2	Тема 2.7 Планування продуктивності та оплати праці.	2
3	Тема 3.6 Розрахунок показників використання та відтворення основних фондів	4
4	Тема 3.9 Визначення потреби в оборотних засобах	2
5	Тема 4.3 Оцінка економічної ефективності виробничих інвестицій.	2
6	Тема 6.3 Методи організації виробництва. Розрахунок параметрів потокової лінії	2
7	Тема 7.3 Матеріально-технічне забезпечення виробництва. Якість і конкурентоспроможність продукції (послуг)	2
8	Тема 8.4 Розрахунок собівартості та ціни продукції та послуг	4
9	Тема 9.2 Планування прибутковості підприємства	2
10	Тема 9.3 Фактори підвищення ефективності діяльності підприємства	2
	Всього	24

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<i>Навчальною програмою не передбачено</i>	
...		

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1	Тема 1.2 Порядок створення підприємства	2
2	Тема 1.4 Методи управління діяльністю підприємств	2
3	Тема 1.5 Організаційна і виробнича структура підприємств	2
4	Тема 2.6 Норми праці	2
5	Тема 3.4 Відновлення основних фондів	2
6	Тема 3.8 Нормування оборотних засобів. Показники оборотності та їх значення	2
7	Тема 4.2 Характеристика інноваційної діяльності. Напрями розвитку	2
8	Тема 6.5 Соціальна інфраструктура та соціальна діяльність підприємства. Відтворення та розвиток інфраструктури	2
9	Тема 8.3 Економічний зміст і функції ціни. Методи ціноутворення	2
10	Тема 9.4 Антикризова діяльність підприємства	2
	Всього	20

9. Індивідуальні завдання

У відповідності з навчальною програмою студенти другого курсу спеціальності «Економіка» виконують індивідуальне навчально-дослідне завдання з дисципліни "Економіка підприємства".

Робота виконується кожним студентом самостійно у відповідності з обраним варіантом.

Тематика ІНДЗ:

1. Оцінка сучасного стану економіки та основні напрями ринкових перетворень в Україні.
2. Класифікація підприємств.
3. Малий бізнес і його значення для становлення ринкових відносин в Україні.
4. Організаційно-правові форми підприємств, особливості їх створення.
5. Зовнішнє середовище господарювання підприємств.
6. Внутрішнє середовище господарювання підприємств.
7. Формування виробничого процесу і його структура.
8. Основні форми й напрями удосконалення матеріально-технічного забезпечення в Україні.
9. Виробнича інфраструктура підприємства, її значення та напрями вдосконалення.
10. Соціальна інфраструктура підприємства, її значення та напрями вдосконалення.
11. Управління підприємством.
12. Формування виробничої програми підприємства в умовах ринкової економіки.
13. Конкурентоспроможність продукції, основні методи її оцінки та напрями підвищення.
14. Проблема зайнятості й основні напрями її вирішення в Україні.
15. Соціальний захист населення в Україні.
16. Механізм державного регулювання оплати праці в Україні.
17. Регулювання оплати праці найманих працівників на основі тарифних угод.
18. Організація оплати праці на підприємствах.
19. Стан і основні напрями удосконалення оплати праці в Україні.
20. Зарубіжний досвід організації оплати праці.
21. Стан основних засобів на підприємствах України й основні напрями підвищення ефективності їх використання.
22. Сучасна амортизаційна політика в Україні.
23. Нематеріальні активи підприємства, їх склад, види, функції.
24. Напрями підвищення ефективності використання обігових коштів в Україні.
25. Інвестиційна діяльність на підприємстві.
26. Напрями науково-технічного прогресу. Основні напрями й проблеми розвитку науки та техніки в Україні.
27. Методи оцінки ефективності реальних інвестицій.
28. Виробнича потужність, методика її визначення, шляхи підвищення

ефективності використання.

29. Якість продукції, основні напрями її підвищення.

30. Класифікація витрат підприємства, основні напрями їх зменшення в умовах ринкової економіки.

31. Політика ціноутворення на підприємстві.

32. Прибуток – найважливіший показник діяльності підприємства.

Формування й напрями використання прибутку в умовах ринкової економіки.

33. Оцінка економічної ефективності діяльності підприємства.

34. Напрями підвищення ефективності діяльності на підприємстві.

35. Антикризова система управління підприємством.

36. Економічна безпека підприємства.

37. Масштаби й тенденції банкрутства підприємств в Україні.

38. Реструктуризація й санація підприємств: вітчизняний і зарубіжний досвід.

10. Методи навчання

Основні методи навчання з дисципліни «Економіка підприємства»:

- словесні (лекції, бесіди, пояснення);
- наочні (стенди, роздаточний матеріал, таблиці та схеми);
- практичні (розрахункові практичні роботи, реферати, доповіді, самостійні роботи);
- самоконтроль та мотивація.

11. Методи контролю

Усне опитування, фронтальна бесіда, тестова поточна та підсумкова перевірка, письмова та практична перевірка.

12. Результати навчання

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні досягти таких програмних результатів навчання:

- уміння оперувати економічними категоріями;
- уміння розраховувати показники руху трудових ресурсів, забезпеченості і ефективності використання активів підприємства;
- здатність здійснювати фінансові, кредитні, розрахункові операції, визначати доходи та витрати, оцінювати трудовий потенціал суб'єктів господарювання;
- здатність проводити порівняльний і факторний аналіз, досліджувати взаємозв'язки економічних показників.

13. Засоби діагностики успішності навчання

Система оцінювання рівня оволодіння студентами професійними компетенціями передбачає виставлення оцінок за усіма формами проведення занять.

Перевірка та оцінювання знань студентів може проводитись в таких формах:

1. Оцінювання роботи студентів у процесі практичних (семінарських) занять.
2. Оцінювання виконання індивідуального завдання.
3. Проведення поточного контролю.

Контроль систематичного виконання самостійної роботи та активності на лекціях (семінарських) заняттях

Оцінювання проводиться за 12-бальною шкалою за такими критеріями:

- 1) розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- 2) ступінь засвоєння матеріалу дисципліни;
- 3) ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- 4) уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків при виконанні завдань, винесених для самостійного опрацювання, та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;
- 5) логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Оцінка "відмінно" (12 балів) ставиться за умови відповідності виконаного завдання студента або його усної відповіді до усіх п'яти зазначених критеріїв. Відсутність тієї чи іншої складової знижує оцінку на відповідну кількість балів.

При оцінюванні практичних завдань увага приділяється також їх якості та самостійності, своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не буде виконана, то оцінка буде знижена.

Для оцінки практичних робіт використовуються такі критерії:

Оцінка **12 балів** ставиться за умови абсолютно правильного вирішення всіх практичних завдань. При виконанні завдань студент виявляє дуже високий ступінь оволодіння професійними компетенціями зі здійснення розрахунків економічних показників, з аналізу ефективності діяльності підприємства та з прийняття оптимальних рішень щодо організації фінансово-господарської діяльності підприємства. Студент застосовує системні знання навчального матеріалу на бездоганно якісному рівні, є оригінальні версії щодо вирішення практичних завдань. Висновки до завдань аргументовані та обґрунтовані, викладені у логічній послідовності на дуже високому рівні.

Оцінка **11 балів** ставиться за умови абсолютно правильного вирішення всіх практичних завдань. При виконанні завдань студент виявляє високий ступінь оволодіння професійними компетенціями зі здійснення розрахунків економічних показників, з аналізу ефективності діяльності підприємства та з прийняття

оптимальних рішень щодо організації фінансово-господарської діяльності підприємства. Студент застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, що передбачені навчальною програмою. Практичні завдання виконуються з використанням типового алгоритму з творчим підходом. Усі етапи вирішення аргументовані, висновки обґрунтовані, викладені у логічній послідовності. Оформлення виконання практичних завдань має бути охайним.

Оцінка **10 балів** ставиться за умови, що всі практичні завдання вирішені в цілому правильно. При виконанні завдань студент виявляє досить високий ступінь оволодіння професійними компетенціями зі здійснення розрахунків економічних показників, з аналізу ефективності діяльності підприємства та з прийняття оптимальних рішень щодо організації фінансово-господарської діяльності підприємства. Студент застосовує глибокі знання навчального матеріалу, що передбачені навчальною програмою. Практичні завдання виконуються з використанням типового алгоритму, але при виконанні студент припускається окремих неточностей, які суттєво не впливають на повноту і змістовність відповідей. Оформлення виконання практичних завдань має бути охайним, містити обґрунтовані висновки, викладені у логічній послідовності.

Оцінка **9 балів** ставиться за умови абсолютно правильного вирішення не менше 75% практичних завдань з аргументованими, обґрунтованими та логічно викладеними висновками або вирішення усіх практичних завдань в цілому правильно з використанням типового алгоритму, але при наявності окремих несуттєвих помилок чи не зовсім повних висновків. Оформлення роботи має бути охайним. При виконанні завдань студент виявляє досить високий ступінь оволодіння професійними компетенціями зі здійснення розрахунків економічних показників, з аналізу ефективності діяльності підприємства, але недостатній ступінь оволодіння професійними компетенціями з прийняття управлінських рішень щодо організації фінансово-господарської діяльності підприємства.

Оцінка **8 балів** ставиться за умови правильного вирішення не менше 75% практичних завдань. При виконанні завдань студент виявляє досить високий ступінь оволодіння професійними компетенціями зі здійснення розрахунків економічних показників, з аналізу ефективності діяльності підприємства, але не володіє професійними компетенціями з прийняття оптимальних управлінських рішень щодо організації фінансово-господарської діяльності підприємства. При виконанні завдань студент застосовує основні знання навчального матеріалу, що передбачені навчальною програмою. Практичні завдання виконуються в цілому правильно з використанням типового алгоритму, при їх виконанні студент припускається окремих несуттєвих помилок, або наводить не зовсім повні висновки.

Оцінка **7 балів** ставиться за умови вирішення не менше 75% практичних завдань. При виконанні завдань студент виявляє достатньо високий ступінь оволодіння професійними компетенціями зі здійснення розрахунків економічних показників, але невисокий ступінь оволодіння професійними компетенціями з аналізу ефективності діяльності підприємства, і зовсім не володіє професійними компетенціями з прийняття оптимальних рішень щодо організації фінансово-господарської діяльності підприємства. При виконанні завдань студент застосовує основні знання навчального матеріалу, що передбачені навчальною програмою.

Практичні завдання виконуються в цілому правильно, але з незначними арифметичними помилками (тобто методичний підхід до вирішення завдання є правильним, але припущені неточності у розрахунках певних показників). Висновки до завдань недостатньо повні та аргументовані.

Оцінка **6 балів** ставиться за умови вирішення половини практичних завдань з повними та аргументованими висновками або неповного вирішення 70% практичних завдань, що виконані без достатнього розуміння навчального матеріалу з припущенням помилок та неповними, необґрунтованими висновками. При виконанні завдань студент виявляє достатньо високий ступінь оволодіння тільки професійними компетенціями зі здійснення розрахунків економічних показників.

Оцінка **5 балів** ставиться за умови вирішення половини практичних завдань в цілому правильно, але з незначними арифметичними помилками (тобто методичний підхід до вирішення завдання є правильним, але припущені неточності у розрахунках певних показників). При виконанні завдань студент виявляє достатній ступінь оволодіння професійними компетенціями зі здійснення розрахунків економічних показників. При виконанні завдань студент, застосовуючи навчальний матеріал, робить неповні висновки, або зовсім не робить висновків.

Оцінка **4 бали** ставиться за умови вирішення третини практичних завдань. При виконанні завдань студент виявляє достатній ступінь оволодіння професійними компетенціями зі здійснення розрахунків економічних показників. При виконанні завдань студент без достатнього розуміння застосовує навчальний матеріал, стикається із значними труднощами при аналізі та порівнянні економічних явищ та процесів.

Оцінка **3 бали** ставиться за умови, що жодне завдання не вирішене правильно. При виконанні практичних завдань студент припускається досить великої кількості грубих помилок і отримує неправильний результат, стикається із значними труднощами при аналізі та порівнянні економічних явищ та процесів. Студент виявляє недостатній ступінь оволодіння професійними компетенціями, що передбачені навчальною програмою.

Оцінка **2 бали** ставиться за умови, що при виконанні практичних завдань студент навів окремі економічні формули без пояснень, виконав окремі розрахунки без алгоритму зі значними грубими помилками, що не дозволило отримати певний результат. Студент не виявляє повного оволодіння жодною професійною компетенцією, що передбачені навчальною програмою.

Оцінка **1 бал** ставиться за умови, що в роботі не запропоновано жодного підходу до вирішення завдання. Студент не виявляє оволодіння жодною професійною компетенцією, що передбачені навчальною програмою.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання оцінюється за такими критеріями:

- 1) самостійність виконання;
- 2) логічність та послідовність викладення матеріалу;
- 3) повнота розкриття теми (проблемної ситуації чи практичного завдання);
- 4) обґрунтованість висновків;
- 5) використання статистичної інформації та додаткових літературних джерел;
- 6) наявність конкретних пропозицій;

7) якість оформлення.

Підсумкова оцінка з дисципліни визначається як середнє арифметичне з підсумкових атестаційних оцінок та оцінки за результатами індивідуального завдання. Підсумкова оцінка з дисципліни згідно з методикою переведення показників успішності знань студентів в систему оцінювання за шкалою ECTS конвертується в підсумкову оцінку за шкалою ECTS .

Переведення показників успішності знань студентів у систему оцінювання за шкалою ECTS

Оцінка за шкалою ECTS		Оцінка за бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою
відмінне виконання	A	12-11	відмінно
вище середнього рівня	B	10	
взагалі робота виконана правильно, але з певною кількістю помилок	C	9-7	добре
непогано, але зі значною кількістю недоліків	D	6	задовільно
виконання задовольняє мінімальні критерії	E	5-4	
потрібне повторне перекладання	FX	3	незадовільно
повторне вивчення дисципліни	F	2-1	

13. Методичне забезпечення

1. Конспект лекцій.
2. Методичні вказівки до самостійної роботи.
3. Методичні вказівки до виконання практичних робіт.
4. Методичні вказівки до виконання поточного контролю.
5. Методичні вказівки до виконання семестрової контрольної роботи.
6. Екзаменаційні матеріали.

14. Рекомендована література

Нормативно – правова:

1. Кодекс законів про працю України № 322-VIII від 10.12.1971 (зі змінами і доповненнями).
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. №436-ІУ.
3. Про оплату праці: Закон України №108/95-ВР від 24.03. 1995 р.
4. Податковий кодекс України № 2856-VI від 23.12.2010 (зі змінами і доповненнями).

Базова

1. Гетьман О.О. Економіка підприємства: Навч. посібник. – 2-ге видання, -К.: Центр учбової літератури, 2010.
2. Шваб Л.І. Економіка підприємства: Навч. посібник.- К.: Каравела, 2004.
3. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства: Навч. посібник. - КНЕУ, 2000.
4. Васильков В. Г. Організація виробництва: Навч. Посібник. – К.:КНЕУ, 2008.
5. Онищенко В.О. Організація виробництва: Навч. посібник. - К.: Лібра, 2005.
6. Тарасюк І.М. Планування діяльності підприємства: Навч. посібник.- К.: Каравела, 2004.

Допоміжна

1. Бойко В.Г. Економіка підприємства: Навч. посібник. - К.: Знання, 2000.
2. Бойчик І.М. Економіка підприємства: Навч. посібник. - К.: Каравела, 2002.
3. Буряк П.Ю. Економіка праці й соціально-трудова відносини: Навч. Посібник.- К.: ЦНЛ, 2004.
4. Грішнова О.А. Економіка праці та соціально-трудова відносини: Підручник. – К.: Знання, 2006.
5. Дячун О.В. Організація, нормування та оплата праці. - Л.: Афіша, 2001.
6. Завіновська Г.Т. Економіка праці: Навч. посібник. - К.: КНЕУ, 2003.
7. Петрович Й.М. Економіка виробничого підприємства - К.: Знання, 2001.
8. Свіщов М. В., Гречан А. П., Попович Л. М. Внутрішньовиробниче планування на промислових підприємствах. – К.: Арістей, 2005.
9. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський облік на підприємствах України з різними формами власності: Навч. посібник.- К.: «А.С.К.», 1999.
10. Чебанова Н.В. Фінансова звітність підприємств: Навч. посібник. - Х.: «Фактор», 2007.

Інтернет – ресурси

1. Законодавство

www.zakon.rada.gov.ua

2. Економічна енциклопедія

<http://enbv.narod.ru/text/Econom/encyclo/index.html>

3. Економічні словники

<http://dictionary.economicus.ru/index.php?id=main>

4. Бібліотека економіста: колекція підручників он-лайн

http://www.sabrina.ru/link_details.php?n=23847

http://catalog.made.ru/link_145793.html

<http://catalog.kolchugino.info/site4987.html>

<http://www.nofollow.ru/detail74232.htm>

Бібліотека економіста

<http://www.library.if.ua/>

Бібліотека економіста: бізнес планування, бюджет

<http://www.cis2000.ru/publ/>

Бібліотека он-лайн

<http://links.i.ua/site/546348688>

Економічна бібліотека

<http://exsolver.narod.ru/>